

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΜ202	ΕΞΑΜΗΝΟ	Β΄
ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	7,5	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (ανά εβδομάδα)	2
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Ελληνική		

2. ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι διττός. Αφενός, να δώσει στους φοιτητές και στις φοιτήτριες του Προγράμματος τη δυνατότητα να κατανοήσουν την έννοια της γνώσης αλλά και τις διαδικασίες διαχείρισης αυτής και αφετέρου να παρουσιάσει δυνατότητες και τις προοπτικές της καινοτομίας στην εκπαίδευση (*δημόσια και ιδιωτική όλων των βαθμίδων*).

Η διαχείριση της γνώσης (*Knowledge Management*) επηρεάζει τη διοίκηση των εκπαιδευτικών οργανισμών σε όλα τα επίπεδα όπως :

- Τη δημιουργία και αξιοποίηση του κεφαλαίου γνώσης.
- Την ανταγωνιστική ποιότητα των κεφαλαίων γνώσης.
- Την επιτυχή εφαρμογή τους σε όλες τις δραστηριότητες του οργανισμού με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας.
- Την οργάνωση και λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων.

Επίσης θα δώσει την ευκαιρία στους/στις φοιτητές/τριες να μελετήσουν τις βασικές έννοιες της καινοτομίας και να γνωρίσουν καινοτόμες προσεγγίσεις στη δημόσια και στην ιδιωτική εκπαίδευση, ιδιαίτερα στο εκπαιδευτικό περιβάλλον της Ελλάδος που χαρακτηρίζεται από έντονο συγκεντρωτισμό. Η γνώση και οι ικανότητες που θα αποκτηθούν εστιάζονται στις ακόλουθες εξελικτικές επιλογές:

- Τον αποδοχή και τον συγχρονισμό της έλξης που γεννά η ζήτηση από την πλευρά των μαθητών και της κοινωνίας και την ενσωμάτωση των τεχνολογικών εξελίξεων στις διαδικασίες σχεδιασμού καινοτόμων δράσεων
- Την σύνδεση των αλληλεπιδράσεων των επί μέρους στοιχείων όπως είναι η γνώση

των τεχνολογιών, η σχεδίαση και η εφαρμογή νέων μεθόδων και διαδικασιών, η διάχυση και η αξιολόγηση του κόστους και οφέλους των προτεινόμενων καινοτόμων δράσεων.

- Την ολοκλήρωση της αλυσίδας αξίας με το περιβάλλον όπως είναι οι προμηθευτές τεχνολογικών λύσεων, η ανώτερη διοίκηση όπου εντάσσεται η σχολική μονάδα, το περιβάλλον της σχολικής μονάδας, και τους μαθητές και τους γονείς τους.
- Την προτυποποίηση και συνεχή αξιολόγηση των αναπτυσσόμενων καινοτομιών ώστε να έχουν συνεχή και σταθερά αποτελέσματα με στόχο την δυναμική εξέλιξη ενός επιθυμητού καινοτομικού περιβάλλοντος.

3. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Το μάθημα έχει ως στόχους να καλύψει τα εξής πεδία :

- Διαχείριση γνώσης και η εξέλιξη αυτής.
- Ποια γνώση πρέπει να μοιράζεται και ποια να αποθηκεύεται για τις ανάγκες των εκπαιδευτικών μονάδων.
- Αναπαράσταση γνώσης.
- Συλλογιστικές.
- Συστήματα διαχείρισης γνώσης εκπαιδευτικού χαρακτήρα.
- Τα εργαλεία της διοίκησης της γνώσης.
- Η ηθική διάσταση της γνώσης.
- Οργάνωση και λειτουργία οργανισμών, με έμφαση στις βιβλιοθήκες των εκπαιδευτικών μονάδων.
- Κριτήρια μέτρησης, διαχείρισης, αξιοποίησης, διάχυσης και αποθήκευσης της γνώσης.
- Ανασκόπηση καινοτόμων προσεγγίσεων στην εκπαίδευση.
- Δημιουργία και αξιολόγηση καινοτομικών επιχειρηματικών υποδειγμάτων.
- Αξιοποίηση και διοίκηση καινοτόμων δράσεων.
- Προτυποποίηση διαδικασιών
- Συνεχής βελτίωση και ωρίμανση καινοτόμων δράσεων
- Περιβάλλοντα καινοτομίας

4. ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθησιακοί στόχοι διακρίνονται σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Με την

ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να :

- Να διαχειρίζονται τη γνώση μέσω κατάλληλων συστημάτων.
- Να παρουσιάζουν τα βέλτιστα παραδείγματα καινοτόμων προσεγγίσεων σε κράτη – μέλη της ΕΕ.
- Να εφαρμόζουν καινοτόμες πρακτικές στις εκπαιδευτικές μονάδες που εργάζονται.
- Να αναγνωρίζουν την ωριμότητα των συντελεστών και των περιβαλλόντων διαχείρισης γνώσης και καινοτομίας.
- Να καταγράφουν και να αναπαριστούν τη γνώση με συστηματικό τρόπο.
- Να κατανοούν τον τρόπο διαμοιρασμού της γνώσης.
- Να κατανοούν τη σημασία της διαχείρισης της γνώσης στην επικοινωνία και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Να κατανοούν βασικά θέματα στην οργάνωση και λειτουργία οργανισμών της εκπαίδευσης, όπως των βιβλιοθηκών.
- Να κατανοούν τις έννοιες της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην εκπαίδευση.
- Να κατανοούν την επίδραση της καινοτομίας στις οργανώσεις που μαθαίνουν.
- Να δημιουργούν και αξιολογούν καινοτόμες δράσεις
- Να καλλιεργούν ικανότητες και καινοτόμα περιβάλλοντα

5. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ / ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Το μάθημα υποστηρίζεται από 13 διαλέξεις (2 ωρών) κατά τη διάρκεια του εαρινού εξαμήνου μετά το τέλος των οποίων ακολουθεί η γραπτή εξέταση. Θα χρησιμοποιηθεί το *site* του μαθήματος στο *e-class* όπου θα αναρτηθεί σχετικό με το μάθημα υλικό.

6. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

1η εβδομάδα : Εισαγωγή στο μάθημα. Παρουσίαση των επιμέρους ενοτήτων και των εκπαιδευτικών στόχων. Εισαγωγή στην έννοια της διαχείρισης γνώσης.

2η εβδομάδα : Συστήματα διαχείρισης γνώσης. Κύκλος διαχείρισης γνώσης. Ο οργανισμός που μαθαίνει (*learning organization*). Αναπαράσταση γνώσης – οντολογίες. Οι διαδικασίες που αφορούν ένα κύκλο ζωής μιας οντολογίας.

3η εβδομάδα : Συλλογιστική γνώσης. Θα παρουσιαστούν οι πιο γνωστές μέθοδοι συλλογιστικής (*συνεπαγωγή, επαγωγή, απαγωγή*) καθώς και προηγμένες συλλογιστικές

μέθοδοι όπως συλλογιστική των μοντέλων (*model based reasoning*), ποιοτική συλλογιστική (*qualitative reasoning*), και συλλογιστική περιπτώσεων (*case based reasoning*).

4η εβδομάδα : Η επίπτωση της Διαχείρισης της Γνώσης στην επικοινωνία των οργανισμών.

5^η εβδομάδα : Διαχείριση γνώσης και βιβλιοθήκες. Θα παρουσιαστούν θέματα όπως οργάνωση υλικού και πληροφοριών, ταξινομικά Συστήματα, καταλογογράφηση, θεματική ευρετηρίαση, θησαυροί, οργάνωση ψηφιακών βιβλιοθήκες και μεταδεδομένα. Μελέτη περίπτωσης. Η οργάνωση της βιβλιοθήκης του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας.

6^η εβδομάδα : Η ηθική διάσταση της διαχείριση γνώσης στις σύγχρονες οργανώσεις και ειδικά στην εκπαίδευση.

7^η εβδομάδα : Διαχείριση γνώσης και ανθρώπινο δυναμικό των οργανώσεων.

8^η εβδομάδα : Βασικές έννοιες της καινοτομίας, είδη καινοτομίας, φάσεις καινοτομίας, πηγές καινοτομίας.

9η εβδομάδα : Επιχειρηματικά Υποδείγματα.

10η εβδομάδα : Ενσωμάτωση καινοτομιών στην αλυσίδα αξίας.

11η εβδομάδα : Μελέτες περιπτώσεων εκπαιδευτικών καινοτομιών.

12^η εβδομάδα : Διοίκηση καινοτομικών δράσεων, Προτυποποίηση διαδικασιών, Στρατηγική ανάπτυξης καινοτομικών περιβαλλόντων

13η εβδομάδα : Παρουσιάσεις εργασιών.

7. ΤΡΟΠΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητών του ΠΜΣ θα πραγματοποιείται ως εξής :

α) με την υποβολή και παρουσίαση ατομικής εργασίας που θα εστιάζει στην επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων και στην εκμάθηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων (*βαρύτητα 20%*),

β) την ενεργή συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία,

και τέλος

γ) την τελική γραπτή εξέταση, διάρκειας 2 ώρων, στην οποία ο φοιτητής καλείται να εφαρμόσει όσα έχει διδαχθεί (*βαρύτητα 80%*).

8. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενογλώσση

- Bali, R.K., Wickramasinghe, N. and Lehane, B., (2009). *Knowledge Management Primer*. New York : Routledge.

- Blanas, G., and Kylandri, S., (2013). “Adaptability to change through business model innovation”. Univ. of Thessaly, *Change Management Research Workshop* (14 – 18).
- Eardley, W.A. and Uden, L., (2011). *Innovative Knowledge Management : Concepts for Organisational Creativity and Collaborative Design*. IGI Global Publications : Hershey Pennsylvania.
- Ellis, A., (2005). *Research on Educational Innovations*. 4th Edition, NY : Eye on Education Inc.
- OECD, (2001). *What Works in Innovation in Education : New School Management Approaches*. Paris : Centre for Educational Research and Innovation (CERI).
- Curriculum Innovation in Schools, (2008). London : Ofsted, OFSTED, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.ofsted.gov.uk/Ofsted-home/Publications-and-research/Browse-all-by/Documents-by-type/Thematic-reports/Curriculum-Innovation-in-schools>.
- Leviäkangas, P., Schneitz, Al., and Aapaoja, A., (2016). “The Evolution of Finnish “Dream School” – Via Public Entrepreneurship from Innovative Concepts to National Scale-up”. *International Journal of Information and Education Technology*, Vol. 6, No. 7.
- Teece, D., (2010). “Business Models, Business Strategy and Innovation”. *Long Range Planning*, 43 (172 – 194).

Ελληνόγλωσση

- Osterwalder A. & Pigneur Y., {ελληνική έκδοση}, (2017), Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Υποδειγμάτων, Broken-Hill Publishers
- Αγγελίδης, Π., και Μαυροειδής, Γ., (επιμ.). (2004). *Εκπαιδευτικές καινοτομίες για το σχολείο του μέλλοντος*. Τόμοι Α΄ και Β΄, Αθήνα : Gutenberg.
- Ασπρίδης, Γ., και Ρωσσίδης, Ι., (2016). «Η στρατηγική της διοίκησης της γνώσης ως παράγοντας βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των οργανισμών». *Δελτίον Διοικήσεως Επιχειρήσεων*, τ. 421 (8 – 17).
- Ασπρίδης, Γ., και Ρωσσίδης, Ι., (2015). Ανακοίνωση με θέμα «Η Διαχείριση της Γνώσης - Μια θεωρητική προσέγγιση», 10^ο MIBES Conference, 15-17/10/2015, Λάρισα.
- Βλαχάβας, Ι., Κεφαλάς, Π., Βασιλειάδης, Ν., Κόκκορας, Φ., και Σακελλαρίου, Η., (2006). *Τεχνητή Νοημοσύνη*. Γ' Έκδοση, Θεσσαλονίκη : Γκιούρδας.
- Γωνιάδης Η., και Χατζηκωνσταντίνου Γ., (2009). *Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία*. Αθήνα : Gutenberg.

- Easterby-Smith, M., και Lyles, A. M., (επιμ.) (2017). *Εγχειρίδιο οργανωσιακής μάθησης και διαχείρισης γνώσης*. Λευκωσία : Πασχαλίδης.
- Καραγιάννης Η.Γ., και Μπακούρος Ι.Λ., (2010). *Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα - Θεωρία και Πράξη*. Θεσσαλονίκη : Σοφία.
- Κοτζαϊβάζογλου, Ι., Ρωσσίδης, Ι., Ασπρίδης Γ., και Σδρόλιας, Λ., (2017). Ανακοίνωση με θέμα «Η στρατηγική διοίκηση της γνώσης ως εργαλείο ανασυγκρότησης του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα», 2^ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Παραγωγική ανασυγκρότηση της Ελλάδος : Οικονομική κρίση και προοπτικές ανάπτυξης», 5 - 6 Μαΐου 2017, Σέρρες.
- Μπαγάκης Γ., Δεμερτζή Κ., και Σταμάτης Θ., (2007). *Ένα σχολείο μαθαίνει*. Αθήνα : Λιβάνης.
- Μπλάνας, Γ., (2003). *Δικτύωση Ολικής Ποιότητας - Διοίκηση Ολικής Ποιότητας και Πληροφοριακά Δίκτυα*. Αθήνα : Πατάκης.
- Ξανθάκος, Γ., (2012). *Δημιουργικότητα και καινοτομία στο σχολείο και την κοινωνία*. Αθήνα : Διάδραση.
- Ρωσσίδης, Ι., και Ασπρίδης, Γ., (2017). *Διαχείριση Γνώσης*. Αθήνα : Σταμούλης.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

- International Journal of Educational Management
- Journal of Innovation and Knowledge
- Journal of Innovation and Entrepreneurship
- Journal of Knowledge Management
- Journal of Information and Knowledge Management
- Knowledge Management for Development Journal
- Knowledge Management Research and Practice
- International Journal of Knowledge Management Studies
- European Journal of Innovation Management,
<http://www.emeraldinsight.com/journal/ejim>
- Journal of Innovation and Entrepreneurship,
<http://www.springer.com/business+%26+management/entrepreneurship/journal/13731>